KOMMISSIONENS HENSTILLING

af 20. februar 2003

om beskyttelse og information af offentligheden med hensyn til eksponering for vedvarende radioaktiv cæsiumforurening i visse vilde fødevareprodukter som følge af ulykken på kernekraftværket i Tjernobyl

(meddelt under nummer K(2003) 510)

(2003/120/EF)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER —

som henviser til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Atomenergifællesskab, særlig artikel 38, stk. 1, og artikel 124, andet led,

som henviser til indstillingen fra gruppen af eksperter, der er blevet udpeget af Det Videnskabelige og Tekniske Udvalg i overensstemmelse med artikel 31 i traktaten, og

som tager følgende i betragtning:

(1) Efter ulykken på kernekraftværket i Tjernobyl den 26. april 1986 er store mængder radioaktive stoffer strømmet ud i atmosfæren.

(2) Nedfaldet af radioaktivt cæsium fra ulykken i kernekraftværket i Tjernobyl har berørt en lang række tredjelande.

(3) Store mængder nedfald har berørt visse dele af en række medlemsstaters og ansøgerlandes områder.

(4) I Rådets forordning (EØF) nr. 737/90 af 22. marts 1990 om betingelser for indførsel af landbrugsprodukter med oprindelse i tredjelande som følge af ulykken på kernekraftværket i Tjernobyl ([1]), senest ændret ved forordning (EF) nr. 616/2000 ([2]), blev der for indførsel af landbrugsprodukter, som er bestemt til menneskeføde, og som har oprindelse i tredjelande, fastsat maksimumstoleranceværdier for radioaktivt cæsium, hvis overholdelse medlemsstaterne skal føre kontrol med.

(5) I en udtalelse til Rådet den 12. maj 1986 i forbindelse med vedtagelsen af Rådets forordning (EØF) nr. 1707/86 af 30. maj 1986 om betingelser for indførsel af landbrugsprodukter med oprindelse i tredjelande som følge af ulykken på kernekraftværket i Tjernobyl ([3]) forpligtede medlemsstaterne sig til at anvende de samme maksimumstoleranceværdier ved handel i Fællesskabet.

(6) I Kommissionens forordning (EF) nr. 1661/1999 af 27. juli 1999 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EØF) nr. 737/90 om betingelser for indførsel af landbrugsprodukter med oprindelse i tredjelande som følge af ulykken på kernekraftværket i Tjernobyl ([4]), senest ændret ved forordning (EF) nr. 1608/2002 ([5]), har man bl.a. indført særlige betingelser, der skærper kontrollen med import af vilde svampe fra en række tredjelande.

(7) Medlemsstaterne har anvendt og anvender stadig, når det er nødvendigt, lignende former for kontrol og betingelser ved markedsføring af levnedsmidler fra deres nationale agroindustrielle fødevareforsyningskæder, især når det gælder kød fra får og rensdyr.

(8) Foranstaltningerne på stedet på medlemsstaternes område har hjemmel i de eksisterende lovforpligtelser, som er fastlagt i Rådets direktiv 96/29/Euratom af 13. maj 1996 om fastsættelse af grundlæggende sikkerhedsnormer til beskyttelse af befolkningen og arbejdstagernes sundhed mod de farer, som er forbundet med ioniserende stråling ([6]) og i Euratom-traktatens artikel 35 og 36.

(9) Naturlige og halvnaturlige økosystemer såsom skove og andre bevoksede arealer er i almindelighed naturlige vækststeder for vildt, vilde bær og svampe, og i sådanne økosystemer vil radioaktivt cæsium ofte fortsat være til stede i en cyklisk udveksling mellem den øvre jordbund (det øverste lag af visne blade), bakterier, mikrofauna, mikroflora og vegetation. Herudover vil der i jorden i sådanne økosystemer, der for størstedelen består af organiske materialer, fortsat være en øget biologisk forekomst af radioaktivt cæsium.

(10) De skovplanter, som kan forventes at blive spist af mennesker, er spiselige frugtarter, især vilde bær såsom blåbær, multebær, tranebær, hindbær, brombær og vilde jordbær. Den radioaktive cæsiumforurening i vilde bær viser, at forureningen er faldet langsomt eller er forblevet på samme niveau, især i flerårige planter, efter ulykken i Tjernobyl.

([1]) EFT L 82 af 29.3.1990, s. 1.
([2]) EFT L 75 af 24.3.2000, s. 1.
([3]) EFT L 146 af 31.5.1986, s. 88.
([4]) EFT L 197 af 29.7.1999, s. 17.
([5]) EFT L 243 af 11.9.2002, s. 7.
([6]) EFT L 159 af 29.6.1996, s. 1.

(11) Mange sorter af spiselige vilde svampe (kantareller, rørhatte (bay boletus), pigsvampe og andre velkendte spiselige svampe) har på grund af virkningen af skovbundens karakter på forekomsten af radioaktivt cæsium fortsat et niveau for radioaktivt cæsium, som overstiger 600 Bq/kg. Svampe fra mycorrhizal-arten, der lever i symbiose med træer og har en dybtvoksende mycelium (f. eks. *Boletus edulis* (Karl Johan)) blev påvirket langt senere af nedfaldet og har i dag et meget højt niveau af radioaktiv cæsiumforurening.

(12) Radioaktiv cæsiumforurening berører også dyrearter såsom vildt og kødædende ferskvandsfisk fra søer i områder med den højeste aflejring. Forekomsten af meget forurenede arter i kosten (lav, mosser og især visse svampearter) bidrager klart til en øget forurening af det vildt, som fortærer disse.

(13) Man antager, at varigheden af radioaktiv cæsiumforurening efter Tjernobylulykken i en række produkter, der stammer fra arter, som lever og vokser i skove og andre naturlige og halvnaturlige økosystemer, hovedsageligt hænger sammen med den pågældende radionuklides fysiske halveringstid på ca. 30 år, og at der derfor i de næste ti år ikke vil kunne konstateres nogen væsentlig ændring med hensyn til den radioaktive cæsiumforurening af disse produkter.

(14) I de seneste år har data fra nogle medlemsstater til Kommissionen vist, at man kunne finde et højt niveau for radioaktivt cæsium i vildt, vilde bær og svampe og kødædende fisk i søer.

(15) Forekomsten af vildtkød med mere end 600 Bq/kg radioaktivt cæsium falder langsomt med undtagelse af vildsvin, mens ikke ubetydelige mængder af vildtkød fra visse dele af en række medlemsstaters og ansøgerlandes områder fortsat overstiger ovennævnte grænser.

(16) I visse regioner af Forbundsrepublikken Tyskland kan niveauet for radioaktivt cæsium i kød fra vildsvin være ti gange højere eller mere end det tilsvarende niveau hos rådyr eller kronhjorte. F.eks. har der været en konstant stigende forekomst af tilfælde af vildsvin med mere end 600 Bq/kg radioaktivt cæsium siden 1996, og andelen heraf udgjorde ca. 51 % i 1999 med spidsværdier på mere end 10 000 Bq/kg.

(17) Man kan gå ud fra, at dele af en række andre medlemsstater og ansøgerlandes områder, der har lignende niveauer for radioaktivt cæsium-aflejring, vil have forureningsniveauer i kød fra vildt og især fra vildsvin, der svarer til niveauerne i Forbundsrepublikken Tyskland.

(18) De seneste data viser, at radioaktivt cæsium-koncentrationer forbliver høje i kødædende ferskvandsfisk fra søer i områder med den højeste aflejring, med spidsværdier, der overskrider 10 000 Bq/kg hos gedder og 5 000 Bq/kg hos aborrer.

(19) Markedsføring af spiselige vilde produkter sker ikke nødvendigvis gennem de agroindustrielle fødevareforsyningskæder, og den ved lov fastsatte nationale overvågning og kontrol kunne således blive omgået.

(20) Medlemsstaterne har informeret befolkningen om sundhedsrisiciene ved indtagelse af visse fødevarekategorier i forbindelse med eftervirkningerne af Tjernobylulykken, men offentlighedens bevidsthed om den fortsatte forurening af vilde fødevareprodukter synes at være faldende.

(21) Selv om følgerne af vilde produkters forurening for folkesundheden ikke er særligt omfattende, kan man ikke se bort fra sundhedsrisici for de personer, som indtager store mængder af sådanne produkter fra de berørte regioner, og det er derfor nødvendigt at skærpe offentlighedens bevidsthed om disse risici.

(22) I Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 178/2002 af 28. januar 2002 om generelle principper og krav i fødevarelovgivningen, om oprettelse af Den Europæiske Fødevaresikkerhedsautoritet og om procedurer vedrørende fødevaresikkerhed [1] er der fastlagt et system til hurtig udveksling af information. Det er nødvendigt at anvende dette system til udveksling af informationer mellem medlemsstaterne om registrerede tilfælde af en overskridelse af maksimumstoleranceværdierne —

HENSTILLER:

1. Med henblik på beskyttelse af forbrugernes sundhed bør medlemsstaterne tage passende skridt for at sikre, at de i artikel 3 i forordning (EØF) nr. 737/90 omtalte maksimumstoleranceværdier for cæsium-134 og -137 overholdes i EU ved markedsføring af vildt, vilde bær, vilde svampe og kødædende ferskvandsfisk i søer.

2. Medlemsstaterne bør informere befolkningen i regioner, hvor der er mulighed for, at sådanne produkter overskrider maksimumstoleranceværdierne, om den sundhedsrisiko, dette indebærer.

[1] EFT L 31 af 1.2.2002, s. 1.

3. Medlemsstaterne bør informere Kommissionen og alle andre om registrerede tilfælde af sådanne produkter, som markedsføres i EU, og som overskrider maksimumstoleranceværdierne, ved hjælp af EU's hurtige varslingssystem, som der er fastlagt bestemmelser om i forordning (EF) nr. 178/2002.
4. Medlemsstaterne bør informere Kommissionen og de øvrige medlemsstater om aktioner, der er gennemført som reaktion på denne henstilling.

Udfærdiget i Bruxelles, den 20. februar 2003.

På Kommissionens vegne
Margot WALLSTRÖM
Medlem af Kommissionen